GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 85. | Sâmbătă, 18 (30) Aprilie. | 1887.

Datorĭ suntemŭ orĭ nu sĕ ne jertfimŭ pentru causa naţională?

I.

Braşovŭ, 17 (29) Aprilie.

In numĕrulŭ fóiei nóstre dela 4 (16) Aprilie a. c. amŭ vorbitŭ de datoria, ce are fiecare Românŭ sĕ lupte şi sĕ se jertféscă pentru binele şi fericirea naţiunei sale, arĕtândŭ că acestŭ principiu e singurŭ adevĕratŭ şi singurŭ mântuitorŭ.

Nu puteamŭ sĕ găsimŭ o mai potrivită ocasiune de-a vorbi cetitorilorŭ noştri de datoria lorŭ cătră naţiune, ca serbarea religiósă din Vinerea marea; nu puteamŭ afla unŭ timpŭ mai nimeritŭ de a combate principiile contrare acestuia, principiile eclecticismului, care pretinde ca fiecare sĕ-şĭ alégă ce-i place şi sĕ lucreze cum îi place şi după cum îlŭ mână firea, căcĭ nimenĭ şi nimicŭ nu l'ar puté constrînge a sĕvĕrşire fapte bune şi cu atâtŭ mai puţinŭ a aduce jertfe pentru causa comună.

Ca publicişti, carĭ ne-amŭ pusŭ ţînta sĕ promovămŭ binele naţionalŭ alŭ poporului românŭ, nu numai că suntemŭ în dreptŭ, dér suntemŭ chiar obligaţĭ a lucra astfelŭ. Poporulŭ nostru are nevoiă de o scólă bună morală naţională şi politică. De aceea noi, carĭ ostenimŭ de atâta timpŭ în brazda acésta nu putemŭ rĕmâné indiferenţĭ vĕḍêndŭ, că mai alesŭ de unŭ timpŭ încóce unii dintre noi începură a lăţi în mijloculŭ nostru nisce idei şi principii care de care mai pĕcătóse, mai şuchiate şi mai primejdióse, idei şi principii, carĭ potŭ fi scóse din cartea pestriţă a destrăbălărilorŭ timpului de faţă materialistŭ, niciodată însĕ din cartea regenerării neamului nostru, din cartea românismului.

Combătêndŭ n'amŭ numitŭ pe nimenĭ pentru că scopulŭ nostru n'a fostŭ de a lovi în unulŭ séu altulŭ, ci numai în relele învĕţăturĭ, ce se propagă.

Cu atâtŭ mai multŭ a trebuitŭ sĕ ne surprindă, când amŭ vĕḍutŭ, că „Tribuna“*) din Sibiiu se redică pe faţă în contra ideilorŭ şi a principiilorŭ depuse în articululŭ nostru din Vinerea mare şi cu o cutezanţă ridiculă, luându-şĭ aerulŭ de ofensatŭ, se face focŭ şi cătranŭ pentru că amŭ susţinutŭ, că *fiecare Românŭ este datorŭ sĕ aducă jertfe pentru causa românéscă.*

„Tribuna“, care de când esistă ne-a datŭ dovedĭ nenumĕrate că nu scie face distincţiune între persóne şi principii, cu atâtŭ mai puţinŭ între principii şi principii, şĭ-a luatŭ asupră-şĭ articululŭ nostru de acum două sĕptĕmânĭ, pentru că se sciea şi ea, vorba Românului, cu musca pe căciulă.

Scrisese adecă „Tribuna“ pe la finitulŭ lui Martie unŭ articulŭ, ca multe altele, în care în adevĕrŭ susţinuse nisce părerĭ, pe carĭ fiăcare Românŭ cu puţină pricepere şi cu inimă pentru sórtea şi viitorulŭ neamului sĕu trebuia sĕ le desaprobe. Unii din amicii noştri făcêndu-ne atenţĭ la acestŭ articulŭ ne-au rugatŭ sĕ nu suferimŭ în tăcere sĕ se propage prin pressa nóstră, care se ḍice „naţională“, asemenĭ părerĭ scrîntite.

Noi, sciindŭ fórte bine, că se află mulţĭ Românĭ, cărora le vine la socotélă a profesa şi profeséză de faptŭ principii comode, ca cele desfăşurate de „Tribuna“, precum de esemplu: „că nimenĭ nu e *datorŭ* a aduce jertfe pentru causa naţională,*) ne-amŭ decisŭ sĕ combatemŭ la o binevenită ocasiune aceste false şi stricăcióse principii, dér sĕ le combatemŭ în generalŭ, fără de a face alusiune la cineva în particularŭ. Voiamŭ adecă sĕ ne ferimŭ de-a face sĕ apară lucrulŭ ca şi când amŭ voi sĕ căutămŭ cértă, fiindŭ convinşĭ de altă parte, că protestările nóstre vorŭ afla unŭ viu rĕsunetŭ în mijloculŭ Românilorŭ.

Aşa a şi fostŭ şi amŭ primitŭ multe felicitărĭ pentru articulii noştri scrişĭ din incidentulŭ sfintelorŭ sĕrbătorĭ. Eramŭ în dreptŭ s'aşteptămŭ ca şi „Tribuna“ — décă nu a putut sĕ tacă — sĕ ne felicite la rêndulŭ ei, căcĭ „Tribuna“ pretinde şi adeseorĭ a accentuatŭ, că voiesce a lupta alăturĭ cu noi pentru binele naţionalŭ alŭ Românilorŭ. Décă este aşa, atuncĭ, după a nóstră firmă convincţiune „Tribuna“ *era chiarŭ datóre* de a ne sprijinĭ în ideile apĕrate de noi, idei carĭ au condusŭ şi au însufleţitŭ pe apostolii românismului în cursulŭ întregei nóstre istorii.

Dér „Tribuna“ nu recunósce esistenţa unei „datorii naţionale“, nicĭ pentru ea nicĭ pentru alţii, ea nu vrea sĕ admită decâtŭ „iubirea“ şi, într'adevĕrŭ, ca sĕ ne iubéscă nimenĭ nu o póte silĭ.

Nu mai este de lipsă, credemŭ, a face aicĭ lungĭ citaţiunĭ despre ceea ce amŭ ḍisŭ noi. Cetitorii noştri suntŭ lămuriţĭ asupra ideilorŭ şi principiilorŭ nóstre. Ne vomŭ mărgini dér a constata, că în articululŭ memoratŭ amŭ accentuatŭ, că „datorŭ este fiăcare Românŭ de a se înfrêna, de a pătimĭ şi de a jertfi totŭ pentru binele naţiunei sale“.

„Tribuna“ vine acum şi négă acéstă datoriă categoricŭ, luându-şĭ totodată în apĕrare articululŭ ei „Nemo obligatur“ dela 18 (30) Martie, la care crede ea, că amŭ făcutŭ noi alusiune în Vinerea Pascilorŭ. Sĕ esaminămŭ dér articulii „Tribunei“ unulŭ după altulŭ.

În articululŭ primŭ bate la ochĭ chiarŭ titlulŭ „*Nemo obligatur,*“ (nimenĭ nu este obligatŭ“) Prilejulŭ de a se folosi de acestŭ titlu şĭ l'a luatŭ „Tribuna“ dintr'o corespondenţă, ce ḍice că a primit'o dela o persónă fórte stimabilă din Sibiiu, care se termină cu cuvintele: sĕ facemŭ câtŭ putemŭ, *ad impossibilia nemo obligatur*“ (nimenea nu este obligatŭ sĕ facă ceea ce nu póte). „Tribuna“ a lăsatŭ afară cuvêntulŭ „imposibilia“ (ce nu se póte) şi aşa a rĕmasŭ numai cu „nemo obligatur“, desvoltândŭ tema, că nimenĭ nu e datorŭ sĕ lucreze pentru causa comună, fără deosebire décă îi stă séu nu în putinţă sĕ lucreze.

În întroducere „Tribuna ḍice:

„Nu este nimenĭ datorŭ sĕ se espună orĭ sĕ aducă jertfe pentru causa comună: nicĭ legile civile, nicĭ tradiţiunile religióse, nicĭ convenţiunile sociale n'o cerŭ acésta.“

Se vede că colegii noştri dela „Tribuna“ n'au nicĭ cele mai elementare cunoscinţe despre datoriile omului în societate décă susţinŭ în fruntea articulului o absurditate piramidală ca acésta. Şi pentru ca cetitorii noştri sĕ nu crédă cumva, că esagerămŭ, vomŭ cita dintre multele scrierĭ ale filosofilorŭ şi ómenilorŭ de statŭ numai unŭ singurŭ pasagiu din renumita carte „despre datorii“ a lui Cicerone, cu a căruia cuprinsŭ trebue sĕ fiă familiarisatŭ în ḍiua de aḍĭ orĭ-ce elevŭ din clasele superióre gimnasiale séu liceale. In cartea I „De Oficiis“ capitululŭ II îndată la începutŭ marele oratorŭ, filosofŭ şi omŭ de statŭ Cicerone ḍice:

„*Nicĭ o parte a vieţii, nicĭ în lucrurile cele publice, nicĭ în cele private: nicĭ în cele cetăţenescĭ, nicĭ în cele domestice: nicĭ când lucrămŭ pentru noi singurĭ, nicĭ când lucrămŭ împreună cu alţii, nu se póte cugeta fără de a avé datorii şi în împlinirea datoriilorŭ se cuprinde tótă valórea morală a omului; ér în neîmplinirea lorŭ ocara lui*“.*)

Aşadér Cicerone, ca şi învĕţaţii tuturorŭ timpurilorŭ înainte de elŭ şi după elŭ, au recunoscutŭ, că omulŭ în societate are datorii de împlinitŭ şi încă multe şi marĭ şi că prin urmare trebue sĕ aducă jertfe şi sĕ se espună pentru împlinirea acestorŭ datorii.

Chiar legile profane şi religióse, chiar convenţiunile sociale o cerŭ acésta în modŭ imperativŭ. Sĕ luămŭ numai pe preotŭ şi pe soldatŭ. Nu este îndatorirea cea mai strictă impusă preotului de legile bisericescĭ, de morală şi de religiune, ca sĕ-şĭ esercite sacra lui funcţiune espunêndu-se în timpurĭ de epidemiă, şi în alte împejurărĭ nenorocóse pentru sufletele credincioşilorŭ sĕi? Şi mai departe nu este cea mai sfântă datoriă a soldatului de a nu se depărta dela postulŭ sĕu şi de a murĭ acolo, décă este de lipsă, pentru causa comună?

Dér „Tribuna“ nu vrea sĕ ţină contŭ de acésta, îi vine mai bine la socotélă sĕ n'aibă datorii şi ceea ce face sĕ facă numai pentru că aşa-i place. Lucrurile se petrecŭ în creerii ei într'unŭ modŭ de totŭ particularŭ, căcĭ étă ce ḍice ea mai departe:

„Suntŭ cu tóte aceste ómenĭ, carĭ se espunŭ şi aducŭ jertfe pentru causa comună: o facŭ din propriulŭ lorŭ îndemnŭ, de bună voiă, fiind-că îi mână firea lorŭ.“

Aşa pare a fi, dér în adevĕrŭ nu este aşa. Şi de ce nu? Din simpla causă că niciodată firea de sine nu îndémnă pe omŭ sĕ se jertféscă, căcĭ acésta este în contra firei, care are întotdéuna tendinţa ca individulŭ sĕ se conserveze. Pe omŭ îlŭ póte îndemna a aduce jertfe şi a se espune numai *sêmţulŭ de datoriă*, ce i se imprimă încă din cruda lui pruncia. Nu este dér propriulŭ îndemnŭ liberŭ şi independentŭ de datoriă, ci este îndemnulŭ consciinţei de a-şĭ împlini datoria, care face pe omŭ sĕ-şĭ uite de tóte interesele sale individuale şi sĕ servéscă causa comună.

Ḍice mai departe „Tribuna“:

„E indiferentŭ pentru societate de ce anume sĕ espune cineva orĭ aduce jertfe pentru causa comună“.

Quod non, domnilorŭ dela „Tribuna“! Sunteţĭ în mare rĕtăcire! Va sĕ ḍică pentru d-vóstră, carĭ pretindeţĭ că voiţĭ sĕ apĕraţĭ moralitatea publică, sunt indiferente motivele faptelorŭ? Pe d-vóstră nu vĕ importă décă aceste motive sunt morale şi bune orĭ nu?

Acum înţelegemŭ de ce pretindeţĭ d-vóstră sĕ li se dea o rĕsplată deosebită celorŭ ce aducŭ jertfe, fiă din orĭ şi care motivŭ. Ómenii carĭ ceea ce facŭ şi jertfescŭ, nu o facŭ şi jerfescŭ din datoriă şi numai pentru că li se cere şi lorŭ sevĕrşirea unei fapte bune, trebue că o facŭ din altŭ motivŭ, din interesŭ séu din ambiţiune personală, de aceea aştéptă rĕsplată, multă rĕsplată, căcĭ décă nu, suntŭ gata a se retrage şi a lăsa causa comună în scirea Domnului.

Ei bine, naţionaliştĭ de soiulŭ acesta, carĭ le facŭ tóte numai pentru rĕsplată şi vêlvă, avemŭ póte mai mulţĭ decâtŭ suntemŭ în stare a mistui. Crede „Tribuna,“ că pentru ca aceştia sĕ-şĭ pótă împlinĭ nesupĕraţĭ poftele lorŭ deşerte, arŭ trebui sĕ schimbămŭ acum legile moralităţii şi ale îndatoririlorŭ naţionale?

Politica ce-i dreptŭ cere sĕ ţinemŭ contŭ până la unŭ punctŭ óresare chiar şi de slăbiciunile ómenilorŭ. In privinţa acésta are dreptate corespondenţa sibiiană a „Tribunei“, dér „Tribuna“ n'a înţeles'o şi a căḍutŭ în altŭ estremŭ făcêndŭ dependentŭ moralulŭ şi disciplina naţională dela bunăvoinţa individuală.

Dér, după noi, fără o consciinţa viuă şi puternică a datoriei naţionale nu póte esista moralŭ şi disciplină naţională. Acésta ne-o dovedesce însăşĭ „Tribuna“, care în consecenţa ideilorŭ şi a principiilorŭ ei scălciate ajunge la următorulŭ resultatŭ:

---

*) A se vedé în „Tribuna“ Nr. 62 dela 18 (30) Martie articululŭ „Nemo obligatur“, şi articululŭ de fondŭ din „Trib.“ Nr. 78 dela 8 (20) Aprilie.

*) „*Nulla* vitae pars neque publicis, neque privatis: neque forensibus, neque domesticis in rebus: neque si tecum agas quid, neque si cum altero contrahas, vacare officio potest, in eoque colendo sita vitae est honestas omnis, et in negligendo turpido.“ (Cicero de Officiis. Lib. I. cap. II.)

„Nemo obligatur!“

„Nicĭ ómenii cu posițiune independentă nu suntŭ datorĭ sĕ se pună în conflictŭ cu guvernulŭ și cu societatea maghiară. pentru ca sĕ susțină causa națională a Românilorŭ. Ei trăiescŭ mai nesupĕrațĭ, décă n'o facŭ acésta, și totŭ ómenĭ cum se cade remânŭ décă ómenĭ cum se cade suntŭ“. (Tribuna nr. 62 din 1887).

Décă acésta ar fi adevĕratŭ, atuncĭ ar avé dreptate „Tribuna“, că de geaba ne mai ostenimŭ noi a critica faptele câte „unui bietŭ de popă séu dascălŭ“, căcĭ décă nicĭ cei cu posițiune independentă n'arŭ avé datoria de a apĕra interesele naționale, puindu-se în conflictŭ cu adversarii noștri, atuncĭ cum amŭ puté noi pretinde unŭ asemenea lucru dela cărturarii noștri lipsițĭ și necăjițĭ de pe la sate?

Nu vĕdŭ cei dela „Tribuna“ în ce prăpastiă ne-amŭ prăvăli, décă amŭ urma principiile lorŭ în causele naționale?

Sórtea teatrelorŭ ungurescĭ.

Din Pojunŭ se scrie către „D. Zeitung“:

„Órba furiă de maghiarisare, care fără mĕsură și țelŭ vrea sĕ arunce peste grămadă în cursŭ de cățiva anĭ totŭ ce s'a desvoltatŭ pe cale istorică și în modŭ logicŭ în cursŭ de seculĭ, a suferitŭ aci érășĭ unŭ eclatantŭ fiasco. Orașulŭ Pojunŭ, care din vechime a fost neaoșŭ germanŭ și în care, décă e vorba, suntŭ mai mulțĭ Slovacĭ de câtŭ Maghiarĭ, lĭ-a fostŭ șoviniștilorŭ maghiarĭ totdéuna unŭ spinŭ în ochĭ, fiindŭ că elŭ a ținutu cu tenacitate la germanismŭ și nu șĭ-a schimbatŭ colórea îndată după pactŭ ca Cincĭ-Bisericĭ, Cașovia ș. a. Din acestŭ motivŭ au fostŭ transferațĭ la Pojunŭ în diferite posturĭ oficiale unŭ șirŭ întregŭ de agitatorĭ, carĭ în curîndŭ începură o próspĕtă și voiósă ațîțare în contra a tot ce e germanŭ. Oficiile și institutele private, precum și școlele fură în curêndŭ transformate, numai teatrulŭ se susținù până acumŭ mai multŭ timpŭ, deórece — precumŭ și logicŭ e — n'a fostŭ nimenea, care sĕ vrea a se plictisi (a-i fi urîtŭ) pe banii sĕi într'unŭ teatru ungurescŭ. Cu tóte astea puseră sĕ esplodeze tóte minele. Fiindŭ că nu era publicŭ ungurescŭ, trebuia sĕ se prăséscă unulŭ în modŭ artificialŭ. Anŭ de anŭ se reînoì asaltulŭ și de fiecare dată fù același resultatŭ. Fiecare societate ungurésca se sângeră lovindu-se de neinteresarea publicului germanŭ. Sêrmanii de ei directorii teatralĭ ungurescĭ, carĭ în patria lorŭ băștinase în șesulŭ ungarŭ, cu puține escepțiunĭ, stau sĕ móră de fóme, fură ademenițĭ la Pojunŭ de patrioții cu flénca mare și după puține sĕptĕmânĭ în care, ce e dreptŭ, au fostŭ multe eljenurĭ dér puțină pâne, trebuiră sĕ-șĭ care gesturile acolo unde cresce paprica. In sesonulŭ trecutŭ în fine li se părea că le luminéză o stea mai bună. Teatrulŭ ungurescŭ își începù la 1 Februarie representațiunile și, mulțumită compătimirei publicului germanŭ, fù cercetatŭ mai binișorŭ. Cu tóte astea lucrulŭ se deochià. Deja de o lună și jumĕtate alergau bietele gesturĭ desperate prin orașŭ. Domnulŭ și directorulŭ lorŭ nu le mai plătea lefurile. Când étă că se găsiră două persóne, care deteră directorului unŭ girŭ pentru 800 fl. Acéstă picătură în mare acordà directorului unŭ terminŭ ca la delicvențĭ tocmai de 11 ḑile, căcĭ deja la 21 l. c. directorulŭ fù destituitŭ de membrii sĕi și au de gândŭ aceștia sĕ'șĭ procure banĭ de drumŭ prin împărțirea veniturilorŭ. Suntemŭ curioșĭ sĕ vedemŭ, décă érășĭ se va mai găsi cineva, care sĕ-șĭ ducă la têrgŭ banii și pelea pentru gurile marĭ din Pojunŭ.“

Va ḑice cineva, că acestea le scrie o fóiă germană, și că lucrulŭ nu va fi stândŭ tocmai așa. Atuncĭ sĕ ascultămŭ pe unguresculŭ „Pester Lloyd“ într'o corespondență din Pojunŭ dela 23 Aprilie:

„Deja de câtva timpŭ s'a putută vedé, că raporturile financiare ale directorului de teatru suntŭ nefavorabile și că cu tótă subvențiunea ce-a primit'o elŭ dela comuna orășenéscă.... abia va fi în stare sĕ o ducă până la sfêrșitulŭ sesonului. Erĭ s'au făcutŭ deja mai multe execuțiunĭ contra directorului și fù secvestratŭ totŭ avutulŭ sĕu... Cu totŭ sprijinulŭ datŭ, regretabilulŭ fiasco nu s'a pututŭ înpedeca.“

Cum sĕ se 'mpedece, décă Pojunulŭ nu e maghiarŭ? Și când se gândesce omulŭ, cu ce alaiu s'a deschisŭ teatrulŭ ungurescŭ din Pojunŭ! Ce telegrame s'au trimisŭ în lungulŭ și în latulŭ pământului! Ce discursurĭ s'au ținutŭ, de gândeai că nicĭ piciorŭ de alte némurĭ, afară de Ungurĭ, nu se află în Pojunŭ! Ér acum, ce amarŭ fiasco!

Dér sórtea teatrului ungurescŭ din Clușiu! Dér a celui din Timișóra! Dér a celorlalte teatre ungurescĭ! Pretutindenea fiascurĭ, cu tóte subvențiunile ce li se dau de guvernŭ și comune, din spinarea contribuabililorŭ. Étă resultatele nechibzuitelorŭ pornirĭ de maghiarisare; și aceeașĭ sórte ilŭ așteptă și pe Kulturegyletŭ.

Ca încheiare sĕ nu uitămŭ a aminti, că nicĭ cu opera din Pesta nu merge mai bine, cu tótă colosala subvențiune de o jumĕtate milionŭ fl. ce o dă guvernulŭ, totŭ din spinarea contribuabililorŭ, în mare majoritate nemaghiarĭ. „Budp. Tgbltt.“ scrie despre operă:

„Unŭ raportŭ oficialŭ alŭ operei din Pesta anunță cu satisfacțiă, că cele 24 representațiunĭ de până acum ale baletului „Excelsior“ au adusŭ unŭ venitŭ brutŭ de 46 269 fl. Sumă frumósă acésta, dér raportulŭ spune mai departe, că spesele pentru punerea în scenă a baletului s'au suitŭ la suma de 45,641 fl.; ar urma decĭ unŭ plus curatŭ de 628 fl. față cu venitulŭ brutŭ. Biroului intendanturei i s'a întêmplatŭ gréua potcă, altcum scusabilă, de a uita spesele ḑilnice ale representațiunii baletului „Excelsior“. Acele spese se urcă la frumósa sumă de 1600 fl. pe ḑi, prin urmare fenomenala representațiune în Pesta a baletului „Excelsior“ a sfîrșitŭ cu deficitulŭ rotundŭ de 38,000 fl. Halalŭ de administrația!“

Și vai de contribuabilĭ!

SCIRILE ḐILEI.

Archiducele Albrecht va asista la manevrele de tómnă în Ardealŭ și se va încvartira în Orĕștiă.

—x—

România, scrie „Ellenzék“, érășĭ a înghițitŭ o bună grămadă din frumósele *fete de Sĕcui*, carĭ emigréză acolo pentru a-șĭ căuta fericire, și de regulă își află miseriă și desonóre în loculŭ fericirei. Scirea acésta o ia „Ellenzék“ după „Székelyföld“, care scrie, că Sâmbăta tracută poliția din Kezdi-Oșorheiu primì scirea că câteva căruțe cu fete de Sĕcui se află pe drumŭ spre România. Poliția a telegrafatŭ numai decâtŭ direcțiunei institutului de carantină dela Oituzŭ ca sĕ aibă grijă, căcĭ e publice cunoscutŭ. că mare parte din fetele de Sĕcui emigréză fără certificatŭ, prin locurĭ ascunse. Păzitorii dela granițe au isbutitŭ a pune mâna pe 31 fete, dintre carĭ 22 avéu certificate în ordine, ér nouĕ erau fără certificatŭ. Fetele tóte erau din comitatulŭ Ciucului, în maioritate nu mai bĕtrâne ca de 18—20 de anĭ. Fetele fără certificatŭ au fostŭ trimise îndĕrĕtŭ la Kezdi-Oșorheiu; ér celorŭ cu certificatŭ li s'a datŭ drumulŭ sĕ mérgă în România. „Ellenzek“ observă, că ar trebui sĕ se dificulteze darea pașapórtelorŭ, séu eventualŭ ar trebui chiar sĕ se denege, căcĭ prin acésta Valachia cea mâncăciósă ar înceta în mare parte a se mai nutri cu carne de Sĕcui. — Scie „Ellenzék“, că unde e miseriă nu se duce nimenea? Mai scie „Ellenzék“, că emigrarea provine din causa miseriei? Și scie „Ellenzék“ și aceea, că Sĕcuii se întorcŭ din România cu frumóse sume de banĭ, din carĭ își plătescŭ nenumĕratele dărĭ și le mai rĕmâne și cu ce sĕ trăiéscă? Ințelegemŭ sĕ se opréscă emigrarea, dér a'șĭ vĕrs foculŭ pe Valachia, unde Sĕcuii se ducŭ de'șĭ punŭ la locŭ carnea cu care ei nutrescŭ pe șoviniștii, asta e o absurditate elenzekiană.

—x—

Alegĕtorii românĭ ai partidei naționale din cercurile *Lugoșului și Făgetului* suntŭ convocațĭ la conferința electorală în Lugoșŭ pe ḑiua de 3 Maiu n., cei din cerculŭ *Bocșiei* pe aceeașĭ ḑi la Bocșia română, ér cei din cerculŭ *Zorlențulŭ mare* pe ḑiua de 1 Maiu la Reșița montană.

—x—

„Telegrafulŭ Românŭ“, organulŭ Présfinției sale părintelui Metropolitŭ Miron Romanulŭ, vorbindŭ în numĕrulŭ sĕu de Joi 16 (28) Aprilie despre sbuciumările ungurilorŭ d'a face sĕ se opréscă nevinovata *esposiție* de industriă de casă a *Slovacilorŭ*, ce e vorba sĕ se deschidă în Turoțŭ-St. Martonŭ, ajunge la convingerea că: „Cultura europeană a pututŭ face din ei (din Maghiarĭ) ómenĭ cu caracterŭ mai blândŭ și cu maniere mai urbane, dér ca sĕ pótă face din ei *creștinĭ* în sensulŭ evangheliei, până acum nu i-a succesŭ“. — Cam târḑiu a ajunsŭ fóia Présfinției Sale la acéstă convingere, dér totŭ mai bine mai târḑiu decâtŭ nicĭodată.

—x—

Fóia sêrbéscă „Branik“ din Neoplanta publică unŭ apelŭ, prin care *alegĕtorii sêrbĭ* suntŭ convocațĭ pe ḑiua de 1 Maiu la o conferință generală. In apelŭ se face provocare la programulŭ dela 1872 din Becĭcherecŭ. *Suntŭ bine vĕḑuțĭ la conferință toțĭ acei Sêrbĭ, carĭ nu doréscŭ o schimbare a amintitului pragramŭ* (naționalŭ.)

—x—

Despre călĕtoria de inspecțiă ce a întreprins'o în ḑilele trecute în *Ardealŭ* ministrulŭ de justiția ungurescŭ *Teofilŭ Fabini* se istorisesce următorulŭ episodŭ hazliu: Orășelulŭ Murĕșŭ-Ludoșŭ se bucură de unŭ jude cercualŭ care, omŭ frumosŭ de altcum, are defectulŭ de a începe órele de oficiu într'unŭ timpŭ, când după dreptŭ ar trebui deja sĕ le 'nchiḑă. Partidele au cunoscință despre acésta și nicĭ nu vinŭ mai de timpuriu, decâtŭ când credŭ că 'șĭ potŭ presupune pe d. jude cercualŭ în biuroulŭ sĕu. Acum două sĕptĕmânĭ se anunță la timpulŭ normalŭ unŭ străinŭ în localulŭ oficiului, unde servitorulŭ cu neobosită sîrguință sufla în aerŭ colosalĭ norĭ de tumŭ. La întrebarea necunoscutului domnŭ despre judele cercualŭ, rĕspunse paznicŭlŭ biuroului laconicŭ: „Nu scĭ că magnificența sa judele cercualŭ vine numai la ḑece óre?“ Streinulŭ zîmbì și replicà: „Nu, asta n'am sciut'o. Dér voiu aștepta aci pe magnificența sa judele cercualŭ“. In contra acésta nu putù obiecta nimicŭ puterniculŭ oficiului și se mulțumì a nu mai lua notiță despre streinŭ. Lucru de miratŭ, judele cercualŭ veni cu unŭ sfertŭ de óră mai curêndŭ ca de obiceiu, streinulŭ fù lăsatŭ în biurou și fórte politicosŭ primitŭ, ceea ce nu-lŭ împedecà a observa judelui cu alésă delicateță, că nu e în ordine a lăsa sĕ aștepte partidele o oră și jumătate. Judele cercualŭ voì sĕ se înfurieze, dér oțéritulŭ rĕspunsŭ îi amuțì pe buze, când streinulŭ domnŭ mai în vêrstă continuà: „Ținŭ necesarŭ a mĕ recomanda: sunt Teofil Fabiny, ministru de justiția...“ De atuncĭ magnificența sa d. jude cercualŭ din Murĕșŭ-Ludoșŭ așteptă pe onoratele partide ale cercului sĕu. Așa istorisescŭ foile ungurescĭ.

—x—

Reuniunea germană de cântărĭ din Brașovŭ va da mâne séră Sâmbătă, 30 Aprilie n., în sala hotelului Nr. 1 o producțiune musicală (Liedertafel). Programulŭ e variatŭ și interesantŭ.

—x—

Mare scandalŭ s'a întêmplatŭ Lunea trecută în adunarea generală a *Societății studențilorŭ sêrbĭ din Praga*. Unŭ Sêrbŭ muntenegrénŭ, care odinióră fusese eschisŭ din societate, se presentase la adunare. Notarulŭ adunărei ilŭ provocă sĕ iasă afară, Muntenegrénulŭ însĕ puse mâna pe unŭ paharŭ, ce-lŭ avea la îndemână, și cu atâta putere ilŭ aruncà în capulŭ notarului, încâtŭ acesta scăldatŭ în sânge căḑù numai decâtŭ la pămêntŭ. Numai prin întrevenirea poliției s'a pututŭ restituí ordinea. Muntenegrénulŭ fù arestatŭ.

—x—

Principii Carolŭ și Ferdinandŭ de Hohenzollern, nepoții Regelui României, se vorŭ duce, precum se ḑice, pe la începutulŭ lui Maiu în România și vor sta acolo o lună de ḑile.

—x—

La 25 Aprilie n., 5 óre d. a., *trăsnetulŭ* căḑù într'o baracă de pe linia ferată în construcțiunea Brünn-Gaya a căii transversale morave, în care se adăpostiseră mulțĭ lucrătorĭ din causa ploii. Vr'o 15 lucrătorĭ fură lovițĭ de trăsnetŭ; unii au fostŭ greu paralisațĭ, alții mai ușorŭ, câțîva amețițĭ și patru în aparență morțĭ. Unulŭ a fostŭ ruptŭ formalŭ în bucățĭ de trăsnetŭ.

—x—

Reuniunea română de cântărĭ și musică din Oravița va arangia Dumineca în 19 Aprilie (1. Maiu) 1887 în sala hotelului „Cerbulŭ de aurŭ“ din Oravița *preducțiunea I-a* obligată pe anulŭ 1887 a corului sĕu vocalŭ cu următórea programă: 1. „Primăvéra“, corŭ micstŭ de Zeidner. 2. „Cinelŭ, Cinelŭ“, corŭ băr. de Scheletti. 3. „Hora Isvorului“, baritonŭ solo de Ventura, cântată de Dl. Dimitrie Andrițoi. 4. „Hai în Horă,“ corŭ mixtŭ de G. Dima. 5. „Hai Române“, corŭ bărb. de C. G. Porumbescu. După producțiune: musica de jocŭ. Intrarea: de persónă 50 cr., pentru membrii reuniunei gratuită, ér pentru familia lorŭ precum și pentru membrii casinei și familia lorŭ de persónă 20 cr. Inceputulŭ la 8 óre séra.

Adunarea electorală în Orăștiă.

Romosŭ, 25 Aprilie 1887.

Onorată Redacțiune! Deși comitetulŭ centralŭ electoralŭ din Sibiiu, pro I-o a întârḑiatŭ cu disposițiunile afacerei conferinței electorale, pro II-o deși procedura ulterióră este precipitată, acestŭ cercŭ electoralŭ și respective clubulŭ sĕu, avêndŭ în vedere momentuositatea cestiunei, nu a întârḑiatŭ a face disposițiile necesarĭ, pentru împlinirea datorințelorŭ față cu alegerile viitóre ca partidŭ naționalŭ, aderentŭ alŭ programei stabilite la anulŭ 1881 și susținute și la anulŭ 1884.

Dreptŭ aceea, ca sĕ dovedimŭ, cumcă acestŭ cercŭ electoralŭ a făcutŭ de timpuriu cele de lipsă, îmĭ permitŭ a comunica procesulŭ verbalŭ alŭ clubului, respective alŭ conferinței ținute la 19 ale lunei curente în Orăștiă, după tótă forma.

Biroulŭ clubului a emisŭ convocarea tuturorŭ alegĕtorilorŭ pe cale ḑiaristică adresându-se la „Gazetă“, „Tribună“ și „Telegrafulŭ românŭ“ și aci aflu de lipsă a notifica, cumcă redacția „Telegrafulŭ Românŭ“, nu sciu din ce motive, nu a publicatŭ convocarea, pentru care întrelăsare îmĭ esprimŭ indignarea. In urmarea acestei convocărĭ, biroulŭ clubului în unŭ raportŭ alŭ sĕu atinge scopulŭ conferinței, indigitândŭ drepturile și datorințele fiesce cărui alegĕtorŭ, circumscrie apoi activitatea biroului și a clubului dela alegerea trecută până aḑĭ, mulțămindŭ de încrederea avută și presentéză programulŭ pentru desbatere.

In urma acestora Dr. *Ioanŭ Mihu* propune, ér conferința primindŭ, dechiară mulțămire față cu biroulŭ clubului.

Se procede conformŭ programului presentatŭ și primitŭ la constituirea conferinței, alegêndu-se de prese-

dinte ad hoc *Iuonŭ Mihaiu*, ér de actuarŭ ad hoc *Laurianu Bercianu*.

Se procede mai departe la constituirea comitetului electoralŭ pe periodulŭ de 5 anĭ, alegêndu-se cu aclamaţiune: Samuilŭ *Popŭ* advocatŭ şi proprietarŭ în Orăştiă ca preşedinte, Laurianŭ *Bercianu* notarŭ cercualŭ şi proprietarŭ în Romosŭ ca actuariu, Dr. Ioanŭ *Mihu* advocatŭ şi proprietarŭ, Nicolau *Popoviciu* protopopŭ greco-orientalŭ, Justinŭ *Moldovanŭ* protopopŭ greco-cath., Ioanŭ *Mihaiu* cassarulŭ „Ardelenei" şi proprietarŭ, Dr. Stefanŭ *Erdélyi* medicŭ opidanŭ, toţĭ din Orăştiă, Todorŭ *Crişianu* preotŭ greco-cath. în Cugeriu, Nicolau *Herlea* învĕţătorŭ în Vinerea, Ioanŭ *Boteanu* preotŭ greco-orientalŭ în Bintinţiu, Nicolau *Andreiu* preotŭ greco-orientalŭ în Castău, Dimitrie *Iancu* preotŭ greco-cath. în Turdaşiu şi Silviu *Demianŭ* proprietarŭ în Balşa, ca membrii.

După acestea se indemniséză clubulŭ alesŭ — la casŭ de necesitate — a înmulţi comitetulŭ şi cu alţĭ membrii din diferite părţĭ ale cercului electoralŭ.

Mai departe la propunerea membrului Dr. *Ioanŭ Mihu*, alegĕtorii acestui cercŭ electoralŭ *se declară de aderenţii programului naţionalŭ*, ridicatŭ la valóre de conclusŭ cu unanimitate în conferinţa electorală ţinută la anulŭ 1881 şi 1884 în Sibiiu, indemnisândŭ pe delegaţii ce se vorŭ alege a lupta cu tăriă, abnegaţiune şi zelŭ numai pe lângă resistinţa pasivă, pentru Transilvania şi pe lângă oposiţia naţională, pentru părţile ungarice.

Alegĕtorii adunaţĭ decidŭ, ca deputaţii după reîntórcerea dela conferinţa generală, sĕ raporteze alegĕtorilorŭ despre resultatulŭ aceleia, convocându-se la acésta conferinţă fiescecare alegĕtorŭ în specialŭ.

In urmă, alegĕtorii adunaţĭ alegŭ cu aclamaţiune pentru acestŭ cercŭ electoralŭ pe *Samuilŭ Popŭ* advocatŭ şi proprietarŭ şi Dr. *Ioanŭ Mihu* advocatŭ şi proprietarŭ ca delegaţĭ ordinarĭ, ér pe Dr. *Stefanŭ Erdélyi* medicŭ opidanŭ ca suplentŭ, toţĭ din Orăştiă, însărcinându-se biroulŭ clubului ad hoc a provedé pe aleşii delegaţĭ cu eredenţionalele recerute. ω.

Serbările din Braşovŭ în onórea Episcopului Iónŭ Popasu.

Braşovŭ, 15 Aprilie 1887.

Episcopulŭ Popasu este celŭ mai popularŭ omŭ la Românii din Braşovŭ. Lucrulŭ acesta s'a pututŭ vedé pe deplinŭ la serbările împreunate cu jubileulŭ de 50 anĭ ai preoţiei acestui veteranŭ prelatŭ. Şi în adevĕrŭ cum ar puté sĕ fiă altfelŭ, când Popasu timpŭ de 28 anĭ a trăitŭ numai pentru Braşovenĭ, a consacratŭ viéţa sa pentru înaintarea, pentru luminarea Românilorŭ din Ţéra Bârsei.

Mai rarŭ s'a vĕḑutŭ la noi atâta entusiasmŭ, ca la serbarea Popasului, mai rarŭ întregŭ poporulŭ braşovénŭ, tinerĭ şi bĕtrânĭ, au luatŭ parte cu atâta inimă la manifestările de recunoscinţă faţă cu unŭ omŭ cu merite.

Incă la subscrierea adresei, ce s'a trimisŭ Prea Sânţiei Sale, se puté observa, cu câtă bucuriă, cu câtă mulţămire îşĭ pune fiecare numele sĕu sub acele puţine rêndurĭ, de fiiască recunoscinţă şi veneraţiune.

„Óre mĕ va mai fi cunoscêndŭ Prea Sânţia Sa?" se întreba mişcătŭ de duióse amintirĭ câte unŭ bĕtrânŭ cu pletele cărunte, venerabilŭ contimporanŭ alŭ meritatului Episcopŭ.

„Ah, ce bucuriă amŭ simţi, décă amŭ puté vedé în persónă pe acestŭ bărbatŭ atâtŭ de vrednicŭ!" esclama plinŭ de o insufleţită rîvnă unŭ grupŭ de tinerĭ eşiţĭ mai erĭ alaltăerĭ din scólele înfiinţate prin stăruinţa lui Popasu.

In două ḑile mai multŭ de patru sute subscrierĭ însoţiau adresa, ce avea sĕ se trimită bĕtrânului Episcopŭ.

„Duceţĭ acésta carte Prea Sânţiei Sale", se părea că ḑice fiecare către membri comisiunei, ce avea sĕ plece la Caransebeşiu, „şi spuneţi-i fostului nostru parochŭ şi protopopŭ, că numele sĕu este adêncŭ săpatŭ în inimile nóstre, că chipulŭ sĕu va fi pururea însoţitŭ în ochii nostri de aureola bărbatului cu merite, de aureola bărbatului cu durere de inimă pentru némulŭ sĕu!... Spuneţi-i, că-i dorimŭ încă multe ḑile fericite, spre bucuria eparchioţilorŭ sĕi şi a nóstră a tuturora!«

Urările acestea, dorinţele acestea fură date la ivélă în chipulŭ celŭ mai strălucitŭ la serbările din 12 şi 13 ale lunei de faţă.

Duminecă în 12 Aprilie desŭ de diminéţă repeţite salve de trésourĭ anunţau, că ḑiua bucuriei a sositŭ. S'a alesŭ anume Dumineca, — deşi se scia, că adevĕrata serbare se ţine în Caransebeşŭ Lunea, — ca şi celŭ din urmă muncitorŭ sĕ fiă liberŭ, ca toţĭ sĕ aibă prilejŭ a'şĭ arĕta mulţămirea lorŭ, stima lorŭ faţă cu venerabilulŭ jubilarŭ.'

In biserica Sfântului Nicolae din Scheiu se adună la serviciulŭ dumneḑeescŭ în scurtă vreme o mare mulţime de poporŭ din tóte clasele societăţii. Deórece preoţii locului fuseseră trimişĭ în deputaţiune, serviciulŭ divinŭ fŭ condusŭ de părintele *Vasile Sfetea* de pe Tocile, învĕţătorulŭ-preotŭ *I. Vătăşeanu* şi capelanulŭ din Dêrste *Iónŭ Broşu*. Cântările dela liturghiă fură esecutate de corurile din cetate şi dela biserica Sf. Nicolae conduse de d-lŭ profesorŭ *P. Dima*.

La timpulŭ obicĭnuitŭ pentru ţinerea predicei părintele *V. Sfetea* se suĭ pe amvonŭ, şi arĕtă într'o vorbire bine alcătuită însemnătatea ḑilei şi meritele vrednicului iubilarŭ.

Incă nu se încheiase vorbirea părintelui Sfetea, şi clopotele începură a suna cu putere. O viă mişcare se produse pentru unŭ momentŭ între ascultătorii plinĭ de băgare de sémă.

„Vine bradulŭ, vine bradulŭ," se auḑia şoptindu-se icĭ şi colo, şi multe feţe începură a străluci de bucuriă.

Ce bradŭ era acesta?...

Era bradulŭ, ce avea sĕ se planteze înaintea bisericei în onórea jubilarului, era bradulŭ, ce avea sĕ pórte numirea de „bradulŭ Popasului."

(Va urma).

Administrarea şi căutarea veniturilorŭ statului în Dobrogea.

»Monitorulŭ oficialŭ' din Bucurescĭ a publicatŭ în numĕru-i dela 12 Aprilie unŭ regulamentŭ asupra administrării şi căutării veniturilorŭ statului din Dobrogea.

»Se scie — ḑice »Unirea' — că în Dobrogea statulŭ are marĭ întinderĭ de pămêntŭ în deplină proprietate; se mai scie că ţéra e puţinŭ locuită; şi, din acéstă causă, pămêntulŭ rĕmâne şi pe viitorŭ necultivatŭ în mare parte. Statulŭ decĭ n'ar puté trage nicĭ unŭ venitŭ.

‚Regulamentulŭ de care vorbimŭ e pornitŭ tocmai din acéstă preocupare şi ţintesce la cultivarea câtŭ mai întinsă a pămêntului dobrogeanŭ, aparţinêndŭ statului. Modulŭ de esploatare, prevĕḑutŭ şi regulamentatŭ în dispoziţiunile de care vorbimŭ, este arendarea în bucăţĭ micĭ, cu începere chiar dela unŭ ectarŭ. Regulamentulŭ prevede o arendă fixă pe ectarŭ şi care variază după cum se vorŭ cultiva cereale, tutunŭ, bostănăriă séu zarzavaturĭ.

Preţurile de arendare, afară de ḑecimele comunale şi judeţene, suntŭ: a) 5 lei de hectarŭ pentru locurile semĕnate cu cereale dela 1—50 hectare esclusivŭ; b) 6 lei de hectarŭ pentru acelea cu cereale dela 50 hectare în susŭ; c) 10 lei de hectarŭ pentru acele semĕnate cu tutunŭ; d) 20 lei de hectarŭ pentru cele semĕnate cu bostănărie; e) 40 lei de hectarŭ pentru locurile cultivate cu zarzavaturĭ. — Când pentru asemenea locurĭ suntŭ mai mulţĭ amatorĭ, carĭ facŭ declaraţiune, se va publica şi ţiné licitaţiune. — f) 60 lei de hectarŭ pentru locurile cultivate în pădurĭ, orĭ defrişate, fără sĕ fi fostŭ determinate pentru asemenea scopŭ

Regulamentulŭ conţine disposiţiunĭ şi în privinţa Românilorŭ din Banatŭ, Transilvania şi Basarabia, carĭ s'au stabilitŭ în Dobrogea. Aceste disposiţiunĭ suntŭ cuprinse în art. 19 şi 20. Étă-le:

Art. 19. Capii de familie române agricole, venite din Banatŭ, Transilvania şi Basarabia, carĭ s'au stabilitŭ definitivŭ în comunele rurale cu învoirea administraţiunei, în cei doi anĭ precedenţĭ, şi carĭ nu vorŭ fi avêndŭ pămêntŭ, fiă prin împroprietărire, fiă prin cumpĕrare séu închiriere dela alţii, potŭ cultiva din terenulŭ statului celŭ multŭ 10 hectare de fiăcare capŭ de familia, dânduli se cu preferinţă din locurile rĕmase în poligonŭ după renunţărĭ la $^1/_3$ séu dispariţiunĭ, la comunele unde parcelarea nu s'a efectuatŭ încă şi, în casŭ de a nu fi asemenea locurĭ, li se vorŭ da alăturĭ cu terenurile declarate orĭ contractate.

Art. 20. Ca sĕ pótă însĕ beneficia de disposiţiunile art. 19, fiăcare capŭ de familie, care însuşesce condiţiunile acelui articolŭ, trebue sĕ facă, mai înainte de a începe orĭ-ce arătură, declaraţiune în scrisŭ la primăria respectivă, arătêndŭ ţinutulŭ de unde este venitŭ, anulŭ şi numĕrulŭ ordinului de stabilire, autoritatea, care i-a datŭ învoirea de stabilire, numele membrilorŭ familiei ce are stabilită, precum şi décă aceştia suntŭ séu nu majorenĭ şi au séu nu casă deosebită.

Primăriile, verificândŭ exactitatea arătărilorŭ, vorŭ certifica declaraţiunile şi vorŭ întocmi după ele tabele în duple exemplare, din carĭ vorŭ trimite ministerului prin prefecturĭ, unŭ exemplarŭ, împreună cu declaraţiunile, odată cu înaintarea acelora pentru terenurile declarate de ceilalţĭ cultivatorĭ.

După începerea cultivărei, orĭ-care ar fi motivulŭ ce s'ar învoca pentru nefacerea declaraţiunei după acest articolŭ, contravenientulŭ va fi supusŭ la plată pentru terenulŭ cultivatŭ, ca şi ceilalţĭ cultivatorĭ, carĭ nu au declaraţiunĭ.

Etimologicum magnum Romaniae

Dicţionare şi Dicţionare

Introducerea la tomulŭ II.,

Citită dinaintea Academiei române în şedinţa dela 13 Martie 1887.

(Urmare).

S'a ḑisŭ adesea, că cuvêntulŭ resultă din trei factorĭ quinteresenţialĭ: son, formă şi sensŭ. Când noi rostimŭ „fac", înşirămŭ sonurile *f*, *a*, *c*, a cărorŭ unire forméză unŭ verbŭ la prima persónă a presintelui indicativ, avêndŭ sensulŭ cutare. Din cei trei factorĭ, cu sonulŭ se ocupă în acelaşĭ gradŭ Gramatica şi Dicţionarulŭ, căcĭ elŭ este rudimentulŭ óre-cum zoologicŭ alŭ graiului, prin care limba umană nu se deosibeşte în principiu de miorlăitulŭ pisicei séu de ciripitulŭ vrăbiei. Remânŭ forma şi sensulŭ. Gramatica are a face în specie cu forma, ér cu sensulŭ numai întru câtŭ se atinge de relaţiunĭ logice între o formă şi alta. Cele două ramure proprie ale Gramaticei suntŭ morfologia şi sintaxa, ambele avêndŭ de obiectŭ forma şi érăşĭ forma, căcĭ orĭ-ce categoriă morfologică, bună óră „j'ai dit', este identică în fondŭ cu o construcţiune sintactică: „ego habeo dictum". In oposiţiune cu Gramatica, Dicţionarulŭ are a face în specie cu sensulŭ, obiectŭ alŭ doctrinei numite semasiologiă; însĕ aprópe totŭ pe atâta şi cu forma, fără care rareorĭ se póte limpeḑi înţelesulŭ unui elementŭ lexicŭ. Sensulŭ cuvêntului isolatŭ este pururea şovăitorŭ. Óre ce însemnéză »scapŭ"? Negreşitŭ nu totŭ una în „scapŭ teafĕrŭ din focŭ" şi în »scapŭ căciula în puţŭ". Sensulŭ particularŭ alŭ lui „scapŭ" în casulŭ cutare séu cutare se cunóşte numai în frasă, în proposiţiune, în întrebuinţarea'i cea sintactică. Totuşĭ Dicţionarulŭ nu se mărginesce cu atâta, ci sgândăresce mai departe. Elŭ caută sensulŭ celŭ fundamentalŭ, din care sĕ se pótă desfăşura diverginţa între cele două séu mai multe sensurĭ particulare, şi'lŭ găseşce în prototipulŭ latinŭ vulgarŭ „excapare", compusŭ din preposiţiunea „ex" şi din „capa = manta", de unde derivă atâtŭ românulŭ ‚scapŭ‹, precum şi francesulŭ ‚échapper", spaniolulŭ „escapar" etc. ‚Excapare" însemna literalmente ‚a eşi din mantă‹, adică pe de o parte: ‚a se desbăra de ceva‹, pe de alta: „a lăsa josŭ‹; în primulŭ casŭ: »scapŭ din focŭ", în celŭ alŭ doilea: »scapŭ căciula". Dĕr la Stockholm séu la Moscva, într'o climă vitrigă, acolo unde nicĭ chiar cojoculŭ nu ajunge pentru a înfrunta năvala crivĕţului, s'ar fi desvoltatŭ óre vre-odată ideia de »scăpare« din aceea de „eşire din manta‹? Ea nu putea sĕ se nască decâtŭ într'o ţéră dela amiaḑă-ḑi, unde mantaua este bună din când în când la nevoe, dér mai adesea e nesuferită în toiulŭ căldurei. La Romanĭ „capa" înfăşura totŭ corpulŭ omului: ‚totum capiat hominem‹ după espresiunea lui Isidorŭ. O purtau mai alesŭ călĕtorii plecândŭ la drumŭ; şi pe dată ce soseau la cineva, era obiceiu ca gazda s'o ia de pe umerii óspelui, sĕ'lŭ sape de o asemenea belea: „auferttur capa'. Iată-ne déră, pentru ca sĕ putemŭ înţelege pe alŭ nostru s c a p ŭ, siliţĭ a ne strămuta în traiulŭ intimŭ alŭ străbunilorŭ, în datinele lorŭ, în folklor'ul Romei antice. Şi aşa este aprópe totd'auna.

(Va urma).

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

MEHADIA, 29 Aprilie. — Părechia regală română a sositŭ aci erĭ după améḑĭ la 5 óre, ca sĕ visiteze pe împĕrătésa, fiindŭ salutată de acésta din urmă la gară. Părechia regală a luatŭ parte la prânḑŭ în apartamentele împĕrătesei. Aḑĭ la 11 óre Regele şi Regina României s'au întorsŭ la Bucurescĭ.

PARIS, 29 Aprilie. — Afacerea Schnaebele e nemijlocitŭ aprópe de resolvare prin liberarea lui.

DIVERSE.

Unŭ nou manuscriptŭ alŭ singuratecelorŭ opere ale lui Aristotele fŭ aflatŭ de curêndŭ, precum se scrie către »Pol. Korr.' din Filipopele, de învĕţatulŭ Grecŭ Petros Papageorgiu, ce vieţuesce acolo, în casa unui amicŭ alŭ sĕu. Manuscriptulŭ, care după tóte semnele datează din alŭ 14 seculŭ, conţine pe 180 foi următórele scrierĭ ale acestui celebru filosofŭ grecŭ: Despre cerŭ (patru cărţĭ, pe fóia 1—76.) Despre nascere şi nimicire (două cărţĭ, pe fóia 77—124.) Primele trei cărţĭ despre sufletŭ (pe fóia 125—178.) Observărĭ critice (pe fóia 179—180.) Manuscriptulŭ e fórte curatŭ, uşorŭ de cetitŭ şi fórte bine păstratŭ. Pe la marginĭ se găsescŭ observărĭ, carĭ parŭ a aparţine timpurilorŭ mai recenţĭ. Momentanŭ se ocupă numitulŭ învĕţatŭ cu apreţiarea valórei acestui nou manuscriptŭ găsitŭ, cu o comparaţiune a acestuia cu ediţiunile existente. După resultatele de până acum ale acestei comparaţiunĭ pare a avé manuscriptulŭ o valóre însemnată, căcĭ modulŭ de cetire se deosebeşce vĕditŭ de alŭ ediţiunilorŭ publicate până acum. In numeróse locurĭ se corige chiar ediţia luĭ Didot. Domnulŭ Papageorgiu intenţionéză a informa în scurtŭ timpŭ lumea filologică printr'o scriere a sa despre acestŭ nou manuscriptŭ.

Unŭ patriotŭ osânditŭ. — Unŭ incidentŭ fórte comicŭ s'a petrecutŭ la consiliulŭ de revisiă din Strasburgŭ. Unŭ tênĕrŭ recrutŭ se înfăţişase cu totŭ trupulŭ tatuatŭ (tetovatŭ) cu inscripţia: „Trăéscă Francia!« Avea pretutindenĭ asemenea inscripţii: pe pântece, pe pieptŭ, pe pieptŭ, pretutindenĭ: „Trăéscă Francia!" Numai partea posterióră a recrutului era împodobită cu o inscripţiă diferită, consistândŭ într'unŭ salutŭ despreţuitorŭ la adresa Prusiacilorŭ. Acestŭ tênĕrŭ patriotŭ, care adoptase unŭ obiceiu sĕlbaticŭ spre a 'şĭ insulta duşmanii, a fostŭ osânditŭ la şése lunĭ de închisóre.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu

Cursulŭ la bursa de Viena

din 28 Aprilie st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	101.60
Rentă de hârtiă 5%	88.45
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	150.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	115 50
Bonurĭ rurale ungare	104.40
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.40
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—
Bonurĭ rurale transilvane	104 50
Bonurĭ croato-slavone	104 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	124.30
Renta de hârtiă austriacă	81.40
Renta de arg. austr.	82.40
Renta de aurŭ austr.	112 —
Losurile din 1860	135.40
Acţiunile băncel austro-ungare	874 —
Act. băncel de creditŭ ung.	284.75
Act. băncel de creditŭ austr.	281.—
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.97
Napoleon-d'orĭ	10.05
Mărcĭ 100 împ. germ.	62 35
Londra 10 Livres sterlinge	126.90

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 13 Aprilie st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	90½	91½
Renta rom. amort. (5%)	93¾	94½
» convert. (6%)	87—	87½
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	103—	104—
» „ „ (5%)	87—	88—
» » urban (7%)	100—	101—
» » » (6%)	92—	93—
» » » (5%)	83—	84—
Banca naţională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.—	17.50
Bancnote austriace contra aurŭ	2.00	2.02

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 29 Aprilie st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.51	Vênd.	8.53
Argint românesc	»	8.45	»	8.48
Napoleon-d'orĭ	»	9.99	»	10.03
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.40
Imperialĭ	»	10.30	»	10.40
Galbenĭ	»	5 93	»	5.99
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	101.—	»	102.—
„ » „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	112.—	»	113.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

TARIFA

anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealŭ	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timişŭ	—	—	—	1.45
Braşovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8.24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5.43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Haşfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighişóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 00	—	10.16	—
Mediaşŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa mică	12.44	—	11.19 11.31	—
Micăsasa	1.05	—	11.52	—
Blaşiu	1.34	—	12.31	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12,48	—
Teiuşŭ	2.09	—	1.22	—
Aiudŭ	2.39	—	2.18	—
Vinţulŭ de susŭ	3.01	—	2 48	—
Uióra	3.08	—	2 56	—
Cucerdea	3.14	—	3 64	—
Ghirişŭ	3.53	—	4.51	—
Apahida	5.10	—	5 28	—
Cluşiu	5.30	—	5 56	—
	—	6.03	—	8.00
Nedeşdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirişŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.5
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mező-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velinţe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1.23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	--
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2.06	..
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2.17	—
Mező-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriş	—	—	4.15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeşdu	--	—	4.58	6.24	—
Cluşiu	—	10.28	5.26	6.43	—
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriş	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1.06	—	—	—	10.—
Uióra	1.13	—	—	—	10.09
Vinţulŭ de susŭ	1 20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiuşŭ	2 00	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blaşŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copşa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediaşŭ	4.00	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	—	—	3.03
Sigişóra	5.12	—	—	—	3.49
Haşfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.02	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Braşovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timişŭ	—	—	2.53	—	—
Predealŭ	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vinţulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Şibotŭ	12.52	—	4.50
Orăştia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborşin	5.30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10.27
Paulişŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovaţŭ	7.59	—	11.25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4.52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8.20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4.10	5.45	—
Aradŭ	4.30	6.—	7.04
Glogovaţŭ	4.43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulişŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8.36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6.28	7.55	—
Soborşin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8.55	9.58	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9 51	10 42	--
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăştiă	11.11	11.37	—
Şibotŭ	11.43	12.—	—
Vinţulŭ de josŭ	12 18	12.29	--
Alba-Iulia	12.36	12.46	—
Teiuşŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenu mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6 19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timişóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Haţegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Baniţa	3.05	—	6 40
Petroşenĭ	3.37	—	7.12

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6.32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroşenĭ	10 07	—	6.10
Baniţa	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Haţegŭ	12.42	—	9.01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1.53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ. Hârtia din fabrica lui Martin Kopony, Zernescĭ